

матеріалі романів П.Г.Вудхауза): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 “Германські мови” / Болдирева Анжела Євгеніївна; Одеський національний ун-т ім. І.І.Мечникова. – О., 2007. 12. Кязимов Г. Теория комического. Проблемы языковых средств и приемов. [Електронний ресурс] – Баку: Асполиграф, 2004. [http://www.uludil.gen.az/teoriya/5\\_4.php](http://www.uludil.gen.az/teoriya/5_4.php)

## ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. *García Márquez G.* Сто років самотності: Роман. Повісті. Оповідання / Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України/ Пер. з ісп. – К.: Видавничий дім “Всесвіт”, 2004.  
2. *García Márquez G.* Cien años de soledad. – Colombia: Grupo editorial Norma, 1998.

**ОХРИМЕНКО В.І.**

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

### МОДАЛЬНИЙ МОДИФІКАТОР “MAGARI” ЯК МАРКЕР КОНТАМІНАЦІЇ МОДАЛЬНИХ ЗНАЧЕНЬ ЕПІСТЕМІЧНОЇ МОЖЛИВОСТІ ТА ЕПІСТЕМІЧНОЇ ВІРОГІДНОСТІ (на матеріалі італійської мови)

У статті обґрунтовується гіпотеза про структурування мікрополя вірогідності за принципом континууму на основі функціональних характеристик модального маркера “magari”, що поєднує модальні значення епістемічної можливості та епістемічної вірогідності.

**Ключові слова:** модальність, модус, мікрополе вірогідності, епістемічна можливість, контамінація.

В статье обосновывается гипотеза о структурировании микрополя вероятности по принципу континуума на основе функциональных характеристик модального маркера “magari”, объединяющего модальные значения эпистемической возможности и эпистемической вероятности.

**Ключевые слова:** модальность, модус, микрополе вероятности, эпистемическая возможность, контаминация.

The article focuses on the proving of hypothesis of structuring of modal field of probability with continuum principle on the base of functional characteristics of modal modifier “magari” which connects modal meanings of epistemic possibility and epistemic probability.

**Key words:** modality, modus, microfield of probability, epistemic possibility, epistemic probability.

**Актуальність** дослідження зумовлюється необхідністю комплексного розгляду категорії модальності у сучасній лінгвістиці, що характеризується поліпарадигмальністю.

**Метою** статті є дослідження функціональних особливостей модального модифікатора “magari” як маркера контамінації модальних значень епістемічної можливості та епістемічної вірогідності.

**Об'єкт** дослідження становлять трансфрастичні зв'язки висловлень з модальним модифікатором “*magari*” у мікротексті, їхнє співвідношення з емотивним, рефлексивним та аксіологічним модусом.

**Предметом** дослідження є висловлення з модальними модифікатором “*magari*”.

**Наукова новизна** дослідження полягає у першій спробі у сучасній лінгвістиці розгляду трансфрастичних зв'язків модального висловлення у зіставленні з кореферентною ситуацією та текстовим корелятом.

**Постановка загальної проблеми та її зв'язок з науковими завданнями.** Загальна проблема полягає у комплексному дослідженні модальних значень зі встановленням ядра та периферії мовних засобів їх вираження, започаткованого у серії колективних монографій під загальною редакцією О.В.Бондарко, об'єднаних концепцією функціонально-семантичного поля [1], [2], [3], [4], [5], [6].

Одним з найбільш дискусійних питань у лінгвістиці, що не має однозначного вирішення, є визначення **категорії модальності** та її співвідношення з **модусом**. Дослідження модальності у структуралізмі знаходились під впливом праць В.В.Виноградова у вітчизняному мовознавстві [7] та під впливом праць Ш.Баллі у європейському мовознавстві [8], що з огляду на різний спосіб “модальної” концептуалізації дійсності призвело до **абсолютизації** категорій модальності та модусу, їхнього розведення за протилежними полюсами і встановлення мовних засобів вираження цих категорій (як спільних, так і відмінних), а також співвідношення даних категорій за обсягом [9], [10]. Ми вважаємо, що у сучасній лінгвістиці доцільно розглядати модальність і модус у **синтезі**. Зміна парадигм лінгвістичних знань, що призводить до зміщення дослідницьких акцентів від вивчення структурних до функціональних особливостей мовних явищ, зумовлює переорієнтацію досліджень категорії модальності. У семіологічній граматиці Ю.С.Степанова постулюється поділ модальності не на об'єктивну і суб'єктивну, а на об'єктивно-відносну і суб'єктивно-відносну [11]. Згодом виникає концепція функціонально-семантичного поля, підґрунтям якої стає проєкція понятійно-логічних категорій на мовні, а невід'ємним компонентом аналізу модального висловлення є категоріальна

ситуація. Згідно зазначеної концепції, система модальних значень структурується ФСП достовірності, у межах якого виділяється мікрополе істинності й мікрополе вірогідності, ФСП можливості й ФСП необхідності. Мікрополе вірогідності є кількісною оцінкою знань мовця про зв'язки об'єктивної реальності за “шкалою вірогідності” і поділяється на епістемічну можливість та епістемічну необхідність [2:163-164].

На відміну від постулату концепції ФСП щодо розведення вірогідності за двома полюсами: епістемічної можливості та епістемічної необхідності, ми вважаємо за доцільне ввести також поняття епістемічної вірогідності і представити систему мовних засобів вираження вказаних значень за принципом **континууму**. У даній статті розглянемо висловлення з модальним модифікатором “*magari*” як маркером **контамінації** модальних значень епістемічної можливості та епістемічної вірогідності (маркер можливості, зміщеної у зону вірогідності). Відмітимо ще одну розбіжність нашого погляду з концепцією ФСП: поняття категоріальної ситуації ми замінюємо на кореферентну ситуацію об'єктивної дійсності та її вербалізацію у текстовому кореляті. Такий підхід дозволить розширити поняття категоріальної ситуації, поєднати модальність та модус, а також з'ясувати закономірності контамінації модальних значень на фразовому / трансфрастичному рівнях.

“*Magari*” займає особливе місце у системі парентетичних модусів. Якщо прототипом вираження модального значення епістемічної можливості є “*forse*” – *можливо*, а прототипом вираження модального значення епістемічної вірогідності – “*probabilmente*” – *вірогідно*, то “*magari*” займає між ними проміжну позицію, оскільки, за результатами проведеного дослідження, має семантику: “*вже не можливість і ще не вірогідність*”.

У тлумачному словнику [1] зазначається, що “*magari*” як прислівник має значення “мабуть”, “може”, “можливо”; у той же час зазначається існування в італійській мові формально ідентичного вигуку, основними значеннями якого є: 1) було б добре!; дай Бог; 2) залюбки!; чому б і ні? [1]. Проаналізований нами масив прикладів свідчить, що модальний прислівник “*magari*” привносить до епістемічного контексту такі відтінки модального значення, як: 1) бажаність; 2) передбачуваність.

“*Magari*” має більш складну когнітивну структуру, ніж “*forse*”, оскільки вичленені семи логічної зумовленості / бажаності / передбачуваності імплікують модус неповного знання на основі зіставлення, порівняння. Такі особливості пояснюють відсутність випадків вживання “*magari*” у контексті перцепції, основною ознакою якого є сканування дійсності: висловлення із зазначеним модальним модифікатором функціонують у висловленнях, що ґрунтуються на зіставленні в оцінному відношенні фрагментів дійсності, пов’язаних передусім з реконструкцією / прогнозуванням дій / перебігу подій.

Загалом, контекст вживання висловлень з модальним маркером “*magari*” є епістемічним, проте рефлексивність є пов’язаною з емотивністю та аксіологічністю: відбувається взаємодія рефлексивного, емотивного та аксіологічного модусів. На основі аналізу фактичного матеріалу нами було виділено такі **корелювані ситуації**: 1) рефлексивна + емотивна, що знаходяться в основі функціональної моделі рефлексивізації емотивності; 2) емотивна + рефлексивна, що знаходяться в основі функціональної моделі емотивізації рефлексивності; 3) власне рефлексивна, що знаходиться в основі функціональної моделі прототипної рефлексії; 4) рефлексивна + аксіологічна, що знаходиться в основі моделі контамінованої рефлексії. Розглянемо детальніше.

1. **МОДЕЛЬ РЕФЛЕКСИВІЗАЦІЇ ЕМОТИВНОСТІ**. Як було зазначено, “*magari*” вживається у контексті подієвості; емотивність розглядається як складова вербальних / невербальних дій у плані узгодженості. Модель даного типу ґрунтується на таких параметрах: 1) мовець виступає компонентом узагальненої, повторюваної ситуації; 2) узагальнена ситуація є сумою N-кількості аналогічних ситуацій з усталеними параметрами емоційності, аксіологічності, волітивності, що оцінюються за єдиною валоритивною віссю: позитивно чи негативно; 3) наявність – продовження / відсутність – припинення вербальних / невербальних дій мовця розглядаються у плані логічної суперечності позитивній / негативній ситуації; 4) неузгодженість є джерелом та рушійною силою рефлексії. Проілюструємо вищесказане прикладом.

*Per qual motivo mi ostinavo a ritornare ogni giorno in un luogo dove, lo so, non avrei potuto raccogliere che umiliazioni e amarezza? Non saprei dirlo esattamente. Forse speravo in un miracolo, in un brusco*

*cambiamento della situazione, o forse, magari, andavo proprio in cerca di umiliazioni e amarezza...[Bassani, p. 192].*

Маємо приклад ауторефлексивного контексту. Мовець намагається зрозуміти, чому він не може припинити зустрічі з Міколь, які приносять йому приниження та гіркоту. Чинником, що каузує рефлексивний процес, є **дисоціація за валоритивною віссю емоційного, волітивного, аксіологічного параметрів** комунікації, що оцінюються **негативно**, та **дій**, які мають припинитися: він, незважаючи на негативний емоційний стан (*umiliazioni e amarezza*), усвідомлення єдино можливого результату, що його очікує від цих зустрічей (*lo sapevo, non avrei potuto raccogliere che...*), продовжує відвідувати Міколь мовби проти волі (*mi ostinavo a ritornare*). Епістемічний стан, що є неповним знанням (*Non saprei dirlo esattamente*) передусь введенню двох гіпотез зі смисловими відношеннями контрадикторності: (1) можливо, я сподівався, що ситуація різко зміниться (*Forse speravo...in un brusco cambiamento della situazione*); (2) можливо, швидше за все, я шукав саме принижень та гіркоти (*forse, magari, andavo proprio in cerca di umiliazioni e amarezza*). Відношення між частинами модального висловлювання визначаються як **сміслова роз'єднаність**, проте існує оцінна асиметричність між компонентами: висловлювання (2) є більш вірогідним. В контексті ауторефлексії за умови введення гіпотез, що утворюють смислову роз'єднаність “*magari*” є маркером введення асиметрично оцінного компонента з погляду можливості зі зміщенням у бік вірогідності. Отже, “*magari*” є маркером **зміщення від полікаузальності до монокаузальності**.

Зазначені параметри відображаються у текстовому кореляті. По-перше, має місце експліцитно / імпліцитно виражений епістемічний модус зі значенням неповного знання, МА квеситиви, що наближаються до риторичних запитань. По друге, спостерігаються смислові відношення на трансфрастичному рівні, що дозволяють вичленити емоційний, аксіологічний, волітивний компонент комунікативної ситуації та співвіднести з позитивною чи негативною валоритивною віссю. По-третє, існують смислові відношення контрадикторності (логічної антонімії) між позитивною / негативною комунікативною ситуацією та її продовженням / припиненням. По-четверте, існують відношення неповної антонімії між двома гіпотезами: більш вірогідна гіпотеза з маркером “*magari*” вводить

висловлення, що відображає неузгодженість між продовженням / припиненням дії та загальною валоритивною віссю емоційного, аксіологічного, волітивного параметрів комунікації.

## **2. МОДЕЛЬ ЕМОТИВІЗАЦІЇ РЕФЛЕКТИВНОСТІ.**

На відміну від попередньої моделі, емотивізація рефлексивності є характерною для живого спілкування, отже, параметром моделі даного типу є полісуб'єктність. Іншими параметрами даної моделі є: 1) конкретна комунікативна ситуація; 2) загальна ситуація з усталеними параметрами емоційності, аксіологічності, волітивності, що характеризують комунікацію за загальною валоритивною віссю: позитивною (сформована емпатія) чи негативною (відсутність емпатії); 3) зв'язок конкретної ситуації з загальною через аксіологічність; 4) аспонтанність емоційності з аксіологічним підґрунтям. Наведемо приклад для ілюстрації.

*Mio padre però, Margherita non voleva sentirla nominare (1). – Figurati se vado da Margherita!(2) Non ci vado! (3) Non mi sogno neanche! (4) – Questa Margherita aveva scritto, anni prima, una biografia di Mussolini; e a mio padre il fatto che ci fosse, tra le sue cugine, una biografa di Mussolini, sembrava inaudito. (5)– Magari non vuol nemmeno ricevermi! (6)Figurati se vado da Margherita a mendicar piaceri! (7) [Ginzburg, p.112].*

Даний уривок є фрагментом з автобіографічного роману Наталії Гінзбург. Її старший брат Альберт відбував тюремне ув'язнення з політичних міркувань, і у сім'ї неодноразово заходили розмови про протекцію щодо прискорення його звільнення впливової родички Маргарити, двоюрідної сестри батька Наталії. Наведений приклад ілюструє одну з таких розмов. Розмові у конкретній комунікативній ситуації передують загальна ситуація стосунків між комунікантами, що визначається як відсутність емпатії. Між батьком Наталії та Маргаритою існує аксіологічний дисонанс, інформація про який міститься у висловленні-поясненні письменниці (5): Маргарита написала біографію Мусоліні, і цей факт оцінюється як нечуваний. Інформація про емоційний та волітивний дисонанс міститься у висловленні (1): він навіть не хотів згадувати її ім'я (*non voleva sentirla nominare*). Відсутність емпатії, що характеризує комунікацію за негативною валоритивною віссю, пов'язується через аксіологічність з конкретною комунікативною ситуацією: батько Наталії категорично відмовлявся йти до сестри (*Non ci vado! Non mi*

*sogno neanche!*), а сам можливий факт розмови оцінює як випрошування милості (*Figurati se vado da Margherita a mendicar piaceri!*) Категорична відмова містить логічне обґрунтуванням припущення щодо недоцільності поїздки *Magari non vuol nemmeno ricevermi!* – *Можливо, вона навіть не схоче мене прийняти.* Модальне висловлення з “*magari*” вводить гіпотезу **ЛОГІЧНОЇ зумовленості**, а модальне значення епістемічної можливості зміщується до епістемічної вірогідності, що збігається зі зміщенням від полікаузальності до монокаузальності.

Розглянемо приклад зазначеної моделі у позитивному контексті.

*“Sì, è vero, aspetto un bambino, da poco più di due mesi. Sia io sia Ugo siamo felicissimi perché è una cosa che desideravamo. Il matrimonio? Per ora non ci pensiamo neppure, magari più avanti, chi può dirlo?”* [Chi N 42/20 / 10.2004, p.28].

В інтерв'ю акторка Ізабелла Борромео говорить, що очікує дитину вже трохи більше, ніж 2 місяці, що як вона, так і батько дитини дуже щасливі, тому що вони цього хотіли, що у даний момент вони не думають про шлюб, можливо, одружаться пізніше. Висловлювання з модальним маркером “*magari*” вживається на позначення можливого перебігу подій, що ґрунтується на сформованій емпатії з усталеними параметрами аксіологічності, емоційності (*Sia io sia Ugo siamo felicissimi*), волітивності (*una cosa che desideravamo*), що оцінюються позитивно за валоритивною віссю. Стосовно емотивного компоненту емпатії, зазначимо, що модальне висловлення ґрунтується не стільки на тимчасовому емоційному стані мовця, скільки на узагальненому, що є сумою позитивних емоційних станів у N-кількості ситуацій: емотивність є аспонтанною, пов'язаною з аксіологічністю, а власне модальне висловлення має смислові відтінки **ЛОГІЧНОЇ зумовленості та бажаності**.

Параметри моделі емотивізації рефлексивності відображаються у текстовому кореляті: текстовий фрагмент характеризується: 1) тенденцією до зникнення маркерів епістемічності (на відміну від попередньої моделі, для якої характерним є вербалізація епістемічного модусу, здебільшого експліцитного); 2) ЛО позитивної /негативної оцінки, ствердження / заперечення волітивності, інтенції; 3) спрощення синтаксичних періодів; 4) **трансфрастична контамінація** модальним значенням проблематичної достовірності (якісно-оцінні висловлення)

### 3. МОДЕЛЬ ПРОТОТИПНОЇ РЕФЛЕКСІЇ.

Модель прототипної рефлексії ґрунтується на відтворенні певної ланки єдиного процесу і містить такі параметри: 1) втрата значимості референційного аспекту моносуб'єктності / полісуб'єктності; 2) втрата значимості конкретної ситуації і зростання значимості узагальненої ситуації; 3) втрата значимості емотивного / волітивного компонентів; 4) узагальнена аксіологічність; 5) логічна зумовленість компоненту, що є ланкою єдиного процесу і вводиться “magari”. Розглянемо приклад.

*Questi costi vengono abbattuti nella preparazione del pane industriale, dove vengono preparate in grandi quantità solo due o tre forme (baguette, pagnotta, rosetta), c'è un solo operaio che controlla la linea di produzione e, magari, vengono utilizzati “acceleratori” per sveltire il processo di lievitazione (1).*

*“Costa sicuramente meno, ma è tutta un'altra cosa”, assicura Jerian, difendendo il suo territorio (2) [Oggi 05/2005, p.88].*

Автор статті проводить журналістське розслідування з метою з'ясування впливу ціни на якість хлібобулочних виробів, у зв'язку з “ефектом євро”. Маємо типовий рефлексивний процес як операції з фактами – відтворення ланки єдиного процесу: приготування кількох видів продукції (*solo due o tre forme*), спрощене виробництво (*un solo operaio che controlla la linea di produzione*), невисоку вартість (*costi vengono abbattuti*). “Недостаючою ланкою”, що пояснює причину невисокої вартості продукції, є **ЛОГІЧНО** зумовлена гіпотеза про додавання харчових добавок, що прискорюють процес сходження тіста, з метою прискорення виробництва (*magari, vengono utilizzati “acceleratori” per sveltire il processo di lievitazione*). Гіпотеза, що вводиться маркером модального значення епістемічної можливості “magari”, складає **сміслову єдність** з усім висловленням (1). Висловлення (2) є коментарем спеціаліста, що підтверджує гіпотезу журналіста і містить маркери аксіологічності.

Параметри моделі прототипної рефлексії відображаються у текстовому кореляті таким чином: 1) тенденція до узагальненості маркерів епістемічності та аксіологічності; 2) ускладнення синтаксичних періодів; 3) смислова єдність гіпотези логічної зумовленості з маркером “magari” на фразовому / трансфрастичному рівні.

### 4. МОДЕЛЬ КОНТАМІНОВАНОЇ РЕФЛЕКСІЇ.



Виділена нами модель контамінованої рефлексії ґрунтується на “трансфрастичній взаємодії” модальних висловлень, що вводяться маркерами епістемічної можливості з різними відтінками модального значення: “forse”, “può darsi che”, “magari”. Розглянемо у якості прикладу уривок з роману У.Еко “Ім’я Рози”.

“*Salvatore accompagnerà il cellario, perché dovrà testimoniare al suo processo. Può darsi che in cambio di questo servizio Bernardo gli concederà la vita. Magari lo lascerà scappare e poi lo farà uccidere. O forse lo lascerà andare davvero, perché uno come Salvatore non interessa a uno come Bernardo (...)*” [Eco, p. 408].

Маємо контекст прогнозування перебігу подій у майбутньому. Вільгельм наводить три різних гіпотези щодо того, як вчинить інквізитор Бернард Гі з обвинувачуванним Сальваторе: (1) можливо... подарує йому життя (*Può darsi che ... gli concederà la vita*); (2) можливо, дозволить йому втекти, а потім накаже його вбити (*Magari lo lascerà scappare e poi lo farà uccidere*); (3) можливо, справді його відпустить (*forse lo lascerà andare davvero*). Загальний епістемічний стан мовця визначається як незнання, що призводить до висування трьох різних гіпотез, проте одна з них є більш вірогідною. Гіпотези (1) та (3) вводяться типовими модифікаторами епістемічної можливості (“*può darsi che*”, “*forse*”), у той час як гіпотеза (2) вводиться модифікатором “*magari*”, і є більш можливою (вірогідною). З одного боку, **модальне висловлювання**, що вводиться “*magari*”, вступає у **синонімічні зв’язки** з висловлюваннями, що вводяться типовими модифікаторами епістемічної можливості і набуває значення: “можливо, X, або Y, або Z, я не знаю напевно”; а з іншого боку дане модальне висловлювання вступає у смислові зв’язки на **текстономічному рівні** з висловлюванням, що характеризує нещирість та підступну поведінку Бернарда Гі: *Bernardo avrebbe potuto colpirlo alle spalle* [Eco, p. 409] і підлягає інтерпретації з погляду **епістемічної необхідності**: “з того, що я знаю, я роблю висновок, що X”.

Отже, при трансфрастичній взаємодії модального висловлення з маркером “*magari*” з типовими висловленнями епістемічної можливості **послаблюється тенденція до монокаузальності** (прототипна характеристика). При цьому чинником збереження монокаузальності є текстономічний зв’язок модального висловлення з “*magari*” з іншим висловленням (переважно на текстономічному

рівні) через аксіологічність: між двома висловленнями встановлюються відношення логічного слідування.

МОДЕЛЬ РЕФЛЕКТИВІЗАЦІЇ ЕМОТИВНОСТІ	МОДЕЛЬ ЕМОТИВІЗАЦІЇ РЕФЛЕКТИВНОСТІ	МОДЕЛЬ ПРОТОТИПНОЇ РЕФЛЕКСІЇ	МОДЕЛЬ КОНТАМІНОВАНОЇ РЕФЛЕКСІЇ
<ul style="list-style-type: none"> <li>• моносуб'єктність</li> <li>• мовець як компонент узагальноної ситуації</li> <li>• сформована емпатія / відсутність емпатії з постійною валоритивною складовою</li> <li>• узагальнена оцінка (позитивна / негативна) емоційного, волітивного, аксіологічного компонентів емпатії / відсутності емпатії</li> <li>• неузгодженість компонентів емпатії / відсутності емпатії як чинник (ауто)рефлексії</li> </ul> <p>ТЕКСТОВИЙ КОРЕЛЯТ:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• експліцитний (імпліцитний) епістемічний модус (неповне знання)</li> <li>• МА квеситиви (наближеність до риторичних запитань)</li> <li>• ЛО емотивності, оцінності, волітивності / продовження припинення</li> <li>• зміщення від</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• полісуб'єктність</li> <li>• мовець та комунікант як компоненти узагальноної ситуації</li> <li>• усталені параметри емоційності, аксіологічності, волітивності, що характеризують комунікацію за загальною валоритивною віссю: позитивною (сформована емпатія) чи негативною (відсутність емпатії)</li> <li>• зв'язок конкретної ситуації з загальною через аксіологічність</li> <li>• <b>аспонтанність емоційності з аксіологічним підґрунтям</b></li> </ul> <p>ТЕКСТОВИЙ КОРЕЛЯТ:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• тенденція до зникнення маркерів епістемічності</li> <li>• ЛО позитивної / <u>негативної оцінки</u>, <u>ствердження</u> / <u>заперечення</u> волітивності, інтенції</li> <li>• тенденція до <b>контамінації мод. значенням проблематичної</b></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• втрата значимості референційного аспекту моно-, полісуб'єктності</li> <li>• втрата значимості конкретної ситуації і зростання ролі узагальноної ситуації</li> <li>• втрата значимості емотивного / волітивного параметрів</li> <li>• узагальнена аксіологічність</li> <li>• логічна зумовленість компоненту, що є ланкою єдиного процесу</li> <li>• максимальне зростання ролі логічної зумовленості через зв'язок з <u>КВАНТОРНОЮ ВСЕЗАГАЛЬНІСТЮ</u></li> </ul> <p>ТЕКСТОВИЙ КОРЕЛЯТ:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• узагальнення маркерів епістемічності. / аксіологічності</li> <li>• <b>сміслова єдність</b> гіпотези логічної зумовленості з маркером <b>“magari”</b> на фразовому / трансфрастичному рівні</li> <li>• ускладнення синтаксичних періодів</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• послаблення смислової єдності на трансфрастичному рівні</li> <li>• зв'язок з <b>монокаузальністю</b> через <b>аксіологічність</b></li> </ul> <p>ТЕКСТОВИЙ КОРЕЛЯТ:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• трансфрастична контамінація з модальним значенням епістемічної можливості</li> <li>• тенденція: сміслова роз'єднаність на трансфрастичному рівні – сміслова єдність на текстономічному рівні</li> </ul>

<p>полікаузальності до <u>монокаузальності</u></p>	<p><b>достовірності: якісно-оцінні висловлення</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• спрощення синтаксичних періодів</li> <li>• “<i>magari</i>” як маркер <b>логічної зумовленості</b></li> <li>• зміщення від полікаузальності до <u>монокаузальності</u></li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• зміщення від полікаузальності до <u>монокаузальності</u></li> <li>• “<i>magari</i>” у порівнянні з “<i>forse</i>”: значне зменшення невизначеності і контекстуальної заданості</li> </ul>	
--	--	--	--

Таким чином, модальні значення епістемічної можливості та епістемічної вірогідності в італійській мові структуруються за **континуумним принципом**, доказом чого є функціонування модального маркера “*magari*”, що наближається до модального значення епістемічної вірогідності завдяки основним характеристикам (у порівнянні з прототипним маркером модального значення епістемічної можливості “*forse*”): 1) зміщення від полікаузальності до монокаузальності; 2) зменшення невизначеності і контекстуальної заданості; 3) реалізація у складі модального висловлення логічних відношень “смилова єдність” на трансфрастичному рівні.

## ЛІТЕРАТУРА

1. *Бондарко А.В.* Теория функциональной грамматики: Введение. Аспектуальность. Временная локализованность. Таксис: [коллективная монография в 6 т. / отв. ред. Александр Владимирович Бондарко / Бондарко А.В., Неद्याлков В.П., Храковский В.С. и др. ] . – Ленинград: Наука, 1987.
2. *Бондарко А.В.* Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность: [коллективная монография в 6 т. / отв. ред. Александр Владимирович Бондарко / Беляева Е.И., Корди Н.Н., Цейтлин С.Н. и др. ] . – Ленинград: Наука, 1990.
3. *Бондарко А.В.* Теория функциональной грамматики: Персональность. Залоговость: [коллективная монография в 6 т. / отв. ред. Александр Владимирович Бондарко / Бондарко А.В., Булыгина Т.В., Гак В.Г., Шмелев А.Д. и др. ] . – СПб: Наука, 1991.
4. *Бондарко А.В.* Теория функциональной грамматики: Субъектность. Объектность. Коммуникативная перспектива высказывания. Определенность / неопределенность: [коллективная монография в 6 т. / отв. ред. Александр Владимирович Бондарко / Бондарко А.В., Селивестрова О.Н., Прозорова Л.А., Пупынин Ю.А. и др. ] . – СПб: Наука, 1992.
5. *Бондарко А.В.* Теория функциональной грамматики: Качественность. Количественность: [коллективная монография в 6 т. / отв. ред. Александр Владимирович Бондарко / Павлов В.М., Пупынин Ю.А., Смирнов И.Н. и др.] . – СПб: Наука, 1996.
6. *Бондарко А.В.* Теория функциональной грамматики: Локативность. Бытийность. Посессивность. Обусловленность [коллективная монография в 6 т. / отв. ред. Александр Владимирович Бондарко / Гак В.Г., Рахилина Е.В., Реферовская Е.А. и др.]. – СПб: Наука, 1996.
7. *Виноградов В.В.* О категории модальности и модальных словах в русском языке // Избранные труды. Исследования по

русской грамматике. – М.: Наука, 1975. – С.53-87. 8. *Балли Ш.* Общая лингвистика и вопросы французского языка. – М.: Иностранная литература, 1955. – 416 с. 9. *Гак В.Г.* О категориях модуса предложения // Предложение и текст в семантическом аспекте (Межвуз. темат. сборник). – Калинин, 1978. – С.– 19-26. 10. *Панфилов В.З.* Взаимоотношение языка и мышления. – М.: Наука, 1971. – 232с. 11. *Степанов Ю.С.* Имена. Предикаты. Предложения. – М.: Наука, 1981. – 360с.

## ДОВІДНИКИ

1. *Зорько Г.Ф.* Новый большой итальянско-русский словарь / Г.Ф.Зорько. – [2-е изд.]. – М.: Рус. яз. – Медиа, 2005. – 1230 с.

## ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. *Bassani G.* Il giardino dei Finzi-Contini. – Milano: Oscar Mondadori, 1991. – 241 p. 2. *D'Annunzio G.* L'innocente. – Milano: Oscar Mondadori, 1996. – 335 p. 3. *Eco U.* Il nome della Rosa. – Milano: Tascabili Bompiani, 2006. – 539 p. 4. *Ginzburg N.* Lessico familiare. – Torino: Einaudi, 1963. – 218 p. 5. *Chi* 20. 10. 2004. 6. *Oggi* 18. 05. 2005.

**ОХРИМЕНКО М.А.**

*Київський національний лінгвістичний університет*

## НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ПЕРСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Статтю присвячено національно-культурній специфіці фразеологічних одиниць перської та української мов. Національно-культурний компонент значення розглядається у роботі як невід'ємний елемент формування національно-культурного менталітету. Значну увагу приділено тим явищам і фактам, які складають національну специфіку фразеологічних систем перської та української мов.

**Ключові слова:** лінгвокультурологія, національно-культурний компонент, етнофразеологія, національно-мовна картина світу, фразеологічна одиниця.

Статья посвящена национально-культурной специфике фразеологических единиц персидского и украинского языков. Национально-культурный компонент значения рассматривается в работе как неотъемлемый элемент формирования национально-культурного менталитета. Основное внимание обращается на те явления и факты, которые составляют национальную специфику фразеологических систем персидского и украинского языков.

**Ключевые слова:** лингвокультурология, национально-культурный компонент, этнофразеология, национально-языковая картина мира, фразеологическая единица.

The article is dedicated to ethnic and cultural peculiarity of phraseological units in Persian and Ukrainian languages. The ethnic-cultural component of the meaning is considered in the work as an integral element for the creation of ethnic-cultural mentality. The substantial attention is (being) paid to those phenomena and facts which constitute the ethnic-cultural peculiarity of phraseological systems of Persian and Ukrainian languages.

**Key words:** linguistic culturology, ethnic and cultural component, ethnic phraseology, nationally specified language world picture, phraseological unit